

DRUŠTVO HRVATSKIH KNJIŽEVNIKA
POVJERENSTVO NAGRADE *DANA HRVATSKE KNJIGE*

NAGRADU »JUDITA«
za najbolju knjigu ili studiju o hrvatskoj književnoj baštini,
posebno o humanističko-renesansnoj u 2021. godini
dobila je

ZRINKA BLAŽEVIĆ

za priređivanje i prijevod knjige *PJESME FLAVIJI* Ilije Crijevića
Matica hrvatska, Zagreb, 2021.

O b r a z l o ž e n j e :

Ove je godine u konkurenciji znanstvenih knjiga kandidiranih za Nagradu *Judita* niz poslanih knjiga bio izvrstan, pa ih je red barem nabrojiti: (1) Antun Sasin: *Drame i pjesme*, prir. Divna Mrdeža Antonina, Matica hrvatska, Zagreb, 2021.; (2) Perina Meić: *Andrićeva poetika. Iza kulisa ispriповijedanog*, Ogranak MH Rijeka, 2021.; (3) Marko Marulić: *Judita*, prir. Bratislav Lučin, MH – Književni krug Split – Marulianum, Zagreb – Split, 2021.; (4) Vuk-Tadija Barbarić, Marijana Horvat, Željko Jozić, Kristian Lewis, Sanja Perić Gavrančić, Kristina Štrkalj Despot: *Judita Marka Marulića. Transkripcija i prilagodba na suvremeni hrvatski jezik*, Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje, Zagreb, 2021.; i (5) Ilija Crijević: *Pjesme Flaviji*, prir. i prev. Zrinka Blažević, Matica hrvatska, Zagreb, 2021. Tim više se prosudbeno povjerenstvo našlo pred teškim zadatkom odabira.

Nagradu *Judita* zaslužno je osvojila knjiga uglednog dubrovačkog humanista, pjesnika i prozaista Ilije Crijevića (1463.–1529.) *Pjesme Flaviji*, objavljena usporedno u latinskom izvorniku i u odličnom hrvatskom prijevodu Zrinke

Blažević, koja je ujedno sastavila popratne bilješke i napisala iscrpan i vrijedan znanstveni predgovor u kojem je novim znanstvenim činjenicama nadopunila sva dosadašnja saznanja. Na izdanju je surađivao i Bojan Marotti, koji je redigirao hrvatski prijevod, usporedio ga s latinskim i obilježio naglaske. Iako je Crijević bio međunarodno proslavljen pjesnik, ovjenčan nagradom druge Rimske akademije »poeta laureatus«, učenik i potom prijatelj glasovitih talijanskih humanista Battiste Guarina i Lodovica Carbonea, njegov golemi opus koji je većim dijelom ostao u rukopisima ni danas nije dovoljno poznat niti do kraja istražen. Uz prethodni rad o Crijeviću Darka Novakovića *Autografi Ilije Crijevića, Vatikanski kodeks 1678*, u ediciji *Hrvatska književna baština*, knj. 3, Zagreb, 2004., izdanje Zrinke Blažević najveći je doprinos proučavanju tog značajnog hrvatskog humanista i njegova latinskoga stvaralaštva.

Autorica je imala težak zadatak prepjevati Crijevićev ciklus 14 ljubavnih pjesama, u kojima je autor bio nadahnut književnom tradicijom najboljih rimskih liričara, Propercija, Ovidija, Tibula i Katula, a pjesme je Crijević oblikovao u metričkim strukturama kao što su elegijski distih, falečki jedanaesterac, glikonejski stih, heksametar. Zanimljiva i privlačna povijest jedne ljubavne veze građena je prema motivskoj i jezično-stilskoj tradiciji antičke ljubavne lirike, ali je ta tradicija obogaćena brojnim ukrasnim figurama, eruditskim znanjima te brojnim znanstvenim i umjetničkim referencama na koje je Crijević aludirao ili ih neposredno interpolirao u svoj tekst. Osim zahtjevnog prijevoda u kojem su latinski kvantitativni metri transponirani u hrvatski kvalitativni stih, uz brižljivo poštivanje pravila latinske versifikacije, Zrinka Blažević pružila je tumač svih pjesama i detaljno napisan tekst objašnjenja u kojem su predloženi brojni antički pojmovi te pojmovi vezani za humanističke povijesne, zemljopisne, astronomske, pjesničkointertekstualne, matematičke, farmaceutske, mitološke i ostale Crijevićeve opaske koje je njegovo bogato humanističko znanje podrazumijevalo. Kolegica Blažević time je minuciozno i izdašno čitateljstvu približila složen pjesnički kontekst Crijevićeva djela, a uz to je uspješno dokazala da Crijevićevo nasljedovanje antičke baštine nije nipošto bilo epigonski usmjereno, nego je riječ o »sinkretističkom projektu povezivanja suvremenoga svijeta i života s antičkom tradicijom« te je ujedno pokazala i Crijevićevu aktualizaciju standardnih toposa rimskog elegijskog pjesništva. Cjelokupno izdanje obogaćeno je i prijevodom latinskog životopisa Ilije Crijevića što ga je na latinskom sastavio Serafin Marija Crijević u 17. st. te uvrstio u leksikon *Bibliotheca Ragusina*, a na hrvatski ga je prevela Ivana Kalaica, što dodatno nadopunjuje spoznaje o statusu Ilije Crijevića unutar dubrovačke kulture tog vremena.

Svojim prijevodom, znanstvenim istraživanjem i cjelokupnim tekstološkim izdanjem Zrinka Blažević pružila je važan i nezaobilazan doprinos sagledavanju sjajnog Crijevićeva pjesničkog rada kao i hrvatskog humanizma s kraja 15. i početka 16. st. te je još jednom posvijestila činjenicu o vrijednosti hrvatske neolatinske

kulture koja pokazuje snagu i vrijednost hrvatskih pjesnika u međunarodnim europskim razmjerima.

Budući da prema propozicijama natječaja nagradu može dobiti samo jedna odabrana knjiga, držim da ipak možemo navesti kako cjelokupan žiri pohvalu pruža i divot-izdanju Marulićeve *Judite*, koju je priredio Bratislav Lučin u jubilarnoj godini Marulićeva prvotiska, a koja također iznosi pregled svih relevantnih proučavanja *Judite*, upotpunjuje bibliografske podatke i osvaja lijepim ilustracijama. Nadamo se da će i u budućim godinama na znanstvenom području biti ovako nadahnjujućih i plodonosnih izdanja kao što je to bio slučaj ove godine.

Zagreb, 22. travnja 2022.

dr. sc. Hrvojka Mihanović-Salopek

DRUŠTVO HRVATSKIH KNJIŽEVNIKA
POVJERENSTVO NAGRADE *DANA HRVATSKE KNJIGE*

NAGRADU »DAVIDIAS«

za najbolji prijevod djela iz hrvatske književne baštine na strane jezike
ili najbolju knjigu/studiju inozemnog kroatista o hrvatskoj književnoj baštini
u 2021. godini
dobio je

NIKOLAS RALJEVIĆ

za prijevod knjige
DUNDO MAROJE Marina Držića na francuski jezik
Prozor-éditions, Pariz, 2021.

O b r a z l o ž e n j e :

Marin Držić jedno je od najvećih imena hrvatske dramske književnosti i njezino veliko, kanonsko ime. Njegova dramska djela, različita žanrovskog predznaka – od ekloge i farse do komedije – doživljena su vrhuncima dubrovačke renesansne kulture i predstavljaju osobitu dramsku stranicu koja s vremenom stalno dobiva na životnosti i umjetničkoj uvjerljivosti. Iako je svaka stranica Držićeve dramske riječi poticajna, osobito mjesto pripada *Dundu Maroju*, peteročinoj komediji s prologom, kojoj sadržaje iz »njekoga staroga libra« – plautovske, europske – majstorski i uvjerljivo dramatiizira lik osebujnog Pometa prometnuta u nositelja piščevih životnih nazora.

U hrvatskoj književnoj i dramskoj historiografiji *Dundo Maroje* smatra se najznačajnijim autorovim dramskim djelom, o čemu svjedoče brojna scenska uprizorenja i obilna kritička recepcija. Od prvog izvođenja koje bilježi historiografija, 1. ili 8. veljače 1551., do naših dana *Dundo Maroje* igran je na mnogim pozornicama, pri čemu osobite zasluge za dugo scensko trajanje pripadaju inovativnim čitanjima i dramaturškim interpretacijama Marka Foteza, Frane Čale i Slobodana Prosperova Novaka i dr.

Jedinstveno književno i dramsko djelo Marina Držića, pa tako i komedija *Dundo Maroje*, nisu nepoznati svjetskoj i europskoj javnosti, ali nisu joj dostupni u primjerenom i stvarnom značenjskom opsegu. Uz ostale, bio je to razlog zašto se Nikolas Raljević, hrvatski i francuski pisac i profesor na jednoj francuskoj školi, odlučio djelo prevesti na francuski jezik. U cilju promicanja hrvatske književnosti u francuskom kulturnom prostoru autor je u svojoj nakladničkoj kući, hrvat-

sko-francuskog naziva *Prozor-editions*, još prije na francuski preveo više desetaka knjiga hrvatskih autora, od Krleže, Vojnovića, Begovića, Strozzića, Kulundžića, Tucića, Matkovića, Šnajdera, Gavrana, Mihanovića, M. Vujčić i T. Štivičić. Osim *Dunda Maroja* u ediciji je prevedena i predstavljena Držićeva komedija *Skup*.

Raljević je *Dunda Maroja* preveo prema *Prologovu* izdanju *Marin Držić: Djela* (1987.), opskrblivši ga francuskom čitatelju nužnom bilješkom preuzetom iz *Hrvatske enciklopedije* te uvodnom bilješkom Claudea Bourquia sa Sveučilišta u Fribourgu. Predgovor izdanju iz pera je Charlesa Bénéa, profesora sa Sveučilišta u Grenobleu, inače osobito zaslužnog za svesrdno promicanje hrvatske kulture, poglavito djela Marka Marulića u francuskoj i svjetskoj javnosti. Na kraju, knjizi je dodan instruktivan komentar o izazovima prijevoda Držićeva djela i djelâ iz naše starije književnosti na francuski jezik, a zapravo tekst Paula-Louisa Thomasa sa Sveučilišta Paris-Sorbonne predstavljen na internacionalnom kolokviju *Marin Držić, écrivain phare de la Renaissance à Dubrovnik* od 23. do 25. listopada 2008.

Raljevićevu prijevodu Držićeva *Dunda Maroja* pripada značajno mjesto u promicanju hrvatske kulture i njezinu europskom legitimiranju. Osim što djelo velikoga hrvatskog i europskog dramskog autora predstavlja francuskoj i inozemnoj javnosti, iznova se dokumentira i francuskoj javnosti posvjećuje nepotrošen književni i dramski kapital *Dunda Maroja*, ali i svekolikoga Držićeva djela. Taj je posao utoliko vrjedniji jer umnogome nadilazi kulturološko značenje samog prijevoda. To je Povjerenstvo za nagradu Dana hrvatske knjige prepoznalo i odlučilo da se nagrada »Davidias« dodijeli upravo Nicolasu Raljeviću, uvjeren da će, uz zahvalu za dobro obavljen posao, biti i dodatan poticaj njegovim nastojanjima u daljnjem predstavljanju naše književnosti i francuskom i inozemnom čitateljstvu.

Zagreb, 22. travnja 2022.

prof. dr. sc. Ivan Bošković

DRUŠTVO HRVATSKIH KNJIŽEVNIKA
POVJERENSTVO NAGRADE DANA HRVATSKE KNJIGE

NAGRADU »SLAVIĆ«
za najbolji autorski knjigom objavljen prvijenac u 2021. godini
dobila je

ANA GALANT

za zbirku pjesama
NOVI RASPORED
Ogranak MH Karlovac, 2021.

O b r a z l o ž e n j e:

Premda je riječ o opsegom relativno kratkoj zbirci pjesama podijeljenoj u tri ciklusa, *Sve zapisujem*, *(N)i dažlji (n)i vetri* i *Sutra*, Povjerenstvo smatra da je riječ o djelu neupitne estetske vrijednosti. Nasuprot pomodnom pjesništvu hermetičnog (najčešće teško razumljivog) izraza i jezičnih vratolomija, poetika Ane Galant počiva na nepretencioznoj estetizaciji svakodnevnog i rekontekstualizaciji kolokvijalnih fraza i zavičajnoga govora (istarska čakavica) u originalni umjetnički svijet.

Pjesma *Sve zapisujem* (iz istoimenog ciklusa) programski određuje autoričinu lirsku perspektivu. No, nju bi bilo pogrešno tumačiti kao svojevrsnu tematsko-motivsku raspršenost, prije je valja shvatiti kao poetsku propusnost koja svijet materijalne banalnosti, konzumerizma i suvremene tehnologije pretače u osebusni lirski realizam: »sve zapisujem / Namirnice koje fale u špajzi... / Plaćene i neplaćene račune / Lozinke i PIN-ove... / Sigurna sam – / poezija se negdje mora dogoditi.« Autorica time iskazuje svoj kreda kroz spoznavaju da je poezija događaj, tj. da pripada tekućoj stvarnosti, čime se ističe karakter njezine neprekinutosti i stalnosti. Stoga i autorica prizemljuje sebe s pozicije pjesnika na poziciju kroničara događaja – umjetnost i stvarnost podudaraju se u koicidenciji, u igri slučaja, i upravo u prepoznavanju te igre krije se ludistička privlačnost i ljepota poezije Ane Galant.

No unutar tematskog spektra ne nalaze se samo teme iz tzv. niskog područja životne trivijalnosti, nego autorica piše i o velikim temama, kao u pjesmi *Oko mene se* koja počinje stihovima: »Oko mene se / odvijali ratovi / građanski / domovinski / osvajački i obrambeni / bitke, pokolji i prevrati...« Pri tome lirski subjekt dekonstruira »veliku povijest« autoironizirajući svoju poziciju slabog i malog »svatkovića« u završnim stihovima: »gdje si bila svih tih datuma?! / u kre-

vetu, / u krevetu, / uvijek u krevetu / i uvijek uvjereni: / Ne brinite, evo dolazim!« Antiherojski glas Ane Galant nije samo glas slabića nego je to glas koji govori o univerzalnoj izdvojenosti malog čovjeka koji sa strane promatra velika politička zbivanja, a u toj poziciji ima čak i neke vrste dominacije – jer premda izdvojen iz matice događaja i lišen moći, mali je čovjek »u krevetu« ipak siguran, iako i neodlučan. Općenito, cijelu zbirku odlikuje humorna nota kojom autorica lavira tragično iskustvo stvarnosti, pa tako u pjesmi »Hobi« govori: »u slobodno vrijeme zakapam svoje bližnje / pogibaju u strašnim nesrećama, / zli ljudi ih konačno sustižu /.../ jednima se asteroidi preprečuju na putu do posla / druge meteoriti pogađaju direktno u zatiljke«. Poezija u tom smislu nije samo umjetnička disciplina nego je i duhovna vježba, odnosno svojevrsna tehnika samopomoći kojom pojedinac izgrađuje svoj odnos prema svijetu i bizarnim (ne)predvidljivostima sudbine. Vrhunac metaforike prozaičnog kojom odražava opreke visoko/nisko, banalno/plemenito, ružno/lijepo, Ana Galant postiže u pjesmi »Život je kao branje šparoga«. U toj alegoriji u kojoj šparoga postaje opći simbol, autorica se poigrava mudrosnim slojem i egzistencijalnoj ozbiljnosti suprotstavlja lepršavu ironiju i skepsu: »Život je kao branje šparoga – samo se neki naviknu na okus / Život je kao branje šparoga – put ćeš završiti s manje kose. / Život je kao branje šparoga – udvoje je sigurnije, ne nužno i bolje« – kao da se želi poslati poruka da je život jednostavno nespoznatljiv i nedokučiv pa jedino što nam preostaje jest ludističko preslagivanje njegove građe.

Zbirka završava naslovnom pjesmom »Novi raspored«, u kojoj protagonistica pravi planove o onome što će ostaviti po strani i onome na što će se fokusirati – rezultat toga (zbroj ili ostatak) dovest će do toga da »Centriram samu SEBE!«.

Sve u svemu, Povjerenstvo smatra da je ovom zbirkom Ana Galant čvrsto »centrirala« sebe na dinamičnoj i poetički raznovrsnoj pjesničkoj sceni suvremene hrvatske književnosti i stoga joj jednoglasno dodjeljuje Nagradu »Slavić«.

Zagreb, 22. travnja 2022.

dr. sc. Tomislav Zagoda